

fert Cherub. tom. 2. bull. in Pio V. constit. eius 11. pag. 191. in qua Pontifex eximit fratres monachos, Moniales, ac alias regulares personas, eorumque Monasteria, Cenobia, Conuentus, Ecclesias, Capellas, Oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, predia, agros, & bona, necnon laboratores, colonos, arrendatarios, locatarios, affluuarios, ac gestores suorum negotiorum, ab omnibus exactionibus, tam vrbanis, quam rusticis, necnon datijs, gabellis, pedagijs, vectigalibus, collectis, impositionibus, oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, ac tam realibus, quam personalibus, meris, & mixtis, etiam subsidio triennali, & augmento, ac focolaribus, equorum taxis, militumq; hospitij, &c. tam impostis, quam imponendis. Nec solum sunt immunes à soluendis gabellis Clerici ordinati in sacris, sed etiam Clerici prima tonsura, dummodo incendant in habitu, & tonsura clericali, & inseruiant in diuinis alieui Ecclesie. Couarru. practic. quæst. cap. 31. sub num. 9. Filliuc. tom. 1. tract. 16. ca. 11. numer. 298. & habetur in Trid. sess. 23. de reformat. cap. 6.

143 De Clericis autem coniugatis dicit idem Concilium, quod si deserant habitum, & tonsuram, & inseruiant alicui Ecclesie de mandato Episcopi, gaudeat priuilegio Canonis *Si quis suauiter*, & priuilegio, quod non possint conueniri coram iudice seculari propter delicta. Et habetur in c. vnic. de Cler. coniug. in 6. quod caput inuocatur à Concil. Trid. Non gaudent autem immunitate gabellarum, quia illas soluere tenentur, sicut laici, & ad cætera laicorum onera tenentur, vt habetur dicto cap. vn. §. In cæteris, vbi Glossa, & Glossa etiam in summ. Docet etiam Guido Pape q. 381. Secus autem est in Clericis gratis, licet coniugatis, quia etiam gaudent immunitate gabellarum, & aliorum onerum. Quarant. verb. Vectigal, ampliat. 2. pag. 631.

144 Possunt etiam dicti ecclesiastici absque gabella solutione vendere, seu vendi facere bladum, vinum, oleum, & similia, habita tam ex fundis, & vineis patrimonialibus, quam beneficialibus, non solum ad profum, sed etiam ad minutum, non tamen tam ad minutum, quod possint tenere tabernam; vt Glossa in c. Negotiatorem, dist. 88. Sed V. G. si habeat Clericus centum metretas vini, quod non sit coactus omnes vni vendere, sed quod possit vendere vni decem, alij vnam metretam, alij mediam, alij quartam partem metretæ, sic de frumento, & oleo. Nec per hoc potest dici negotiator, & per consequens quod in eo locum habeat cap. fin. de vit. & honest. Cleric. in quo Clericus negotiator, si ter monitus non desistat, perdit quod ad vectigalia clericalia priuilegium; hæc enim soluere tenetur iuxta morem patriæ. Nam ille propriè dicitur negotiari, qui emit rem, vt eam lucrî causa integram vendat, vt dicitur expressè in cap. Eijciens, d. 88. Ita etiam Panor. consil. 6. num. 2. Tol. in summ. cap. 38. num. 13. Syluest. verb. Excommunicatio, q. numer. 46. Rodriq. in summ. tom. 2. cap. 73. concl. 5. Vnde patet, quàm allucinentur auaritia abcecati emptores gabellarum, quando prætendunt de domibus, vel prædijs à Religiosis emptis ex pecunijs eis in telamentis à fidelibus pro animabus ipsorum relicti cum missarum obligationibus perpetuis, vel sine illis, sibi solui debere vectigalia; nam, inquit, cum domus emuntur pro habitatione fratrum, exemptæ quidem sunt, sed cum emuntur ad eas locandas, tenentur soluere, quia hoc est negotiari. Vide imperitiam hominum. Legant Chrysostratum cap. Eijciens, dist. 88.

145 Aduerte etiam, quod prohibentur Clerici negotiari lucrî causa sub pœna excommunicationis: cap. Secundum, Ne Clerici, vel Monachi; causa autem necessitatis non prohibentur. Glossa dicto cap. verbo Causa lucrî. Denique quis Clericus dicendus sit negotiator, vide Quar. vet. Vectigal, vers. Limitatur denique pag. 632. & Tusch. verbo Clerici, concl. 381. Et ad

quæ onera tenentur ecclesie, & ad quæ non, vide Tusch. verbo Onera personalia, &c. concl. 126. vbi etiam à quibus compelli possint subire onera, ad quæ tenentur.

146 Ad vltimum si quæras, an possint emptores gabellarum exigere à Regularibus iuramentum quod res, V. G. triticum, vinum, &c. qua per duanam transeunt nomine dictorum Regularium, sint ipsorum, & ad ipsorum vti deputata.

147 Vt respondeam, suppono 1. Regulares non posse compelli ad testimonium ferendum in causis civilibus, nisi quando veritas aliter haberi non potest. Ita habetur in cap. Cum super, & cap. Dilectorum, de test. cog. Quo pacto intelligenda sunt multa priuilegia Medicantibus concessa, quod non possint compelli testificari: qua refert Rodriq. tom. 2. quæst. Regul. q. 10. art. 2. Vnde hoc casu possunt etiam compelli mediante subterfugio Superiorum regularium precepto) ad testificandum corâ iudice laico, vel ecclesiastico: inter est enim multum Republica, vt veritas pateat: atque ita dicta priuilegia limitat Panor. in cap. 1. de test. cog. num. 4. & Rodriq. loc. cit. qui arbitratur, quod in causa sanguinis non possint compelli, etiam quando veritas aliter haberi non potest. Farin. p. 2. praxis de test. cogend. q. 78. num. 199. 200. & 201. Hoc tamen intellige, quod non possint compelli in causa sanguinis, id est ad condemnandum aliquem ad mortem, vel ad abscidendum membrum; secus autem est ad testificandum pro liberatione alicuius à morte, vel infamia, tenetur enim quisque proximum suum defendere, cap. Dilecto, de sent. excom. in 6.

148 Suppono 2. quod Regulares sunt idonei testes in causis tam civilibus, quam criminalibus sui Monasterij. Ita concesserunt Vrbanus IV. Iulius II. Eugenius IV. Leo X. apud Rodriq. tom. 1. quæst. regul. q. 10. art. 1. qui rem ex professo tractat, & videtur docere, sine priuilegio id etiam posse fieri. Ita etiam Petr. 1. p. cap. priuileg. sui Ordinis. Testimonium; Panor. in cap. Numer de testibus, Sylu. ver. Testis, num. 1. versu 9. & habetur in cap. Et si Christus, de iur. iur. in fine.

149 Suppono 3. quod Regulares non possunt iniuri compelli iurare. Ita concessit Eugenius IV. Cassinensis per suam consuet. 7. que incipit, Etsi ex debito, §. 17. & per suam consuet. 9. que incipit, Regularem vitam, §. 13. in bullar. Rodriq. verb. pag. 84. & 88.

150 Reitaque ad quæsitum, posse dictos emptores gabellarum exigere à Regularibus prædictum iuramentum. Quia hoc non est compellere seculares iuxta dicta facere, sed ex suppositione, si velint sibi res illas, quas dicunt esse ad vnum proprium, sine solutione gabellæ relaxari. Et tenentur dicti Regulares ad mentem dictorum exigentium iuramentum iurare, nec possunt æquiuocare. Ita Sylu. ver. Iuramentum 3. qu. 2. fine, & verbo Mendacium, quæst. 6. fine: Sanch. lib. 3. in decal. cap. 6. nu. 3. Et ita video obseruari hic Genue; & videtur inductum ad tollendas fraudes. Et fraus, & dolus nemini debent suffragari. cap. Legi 16. quæst. 1. ca. Audiuius, de collat. deteg. c. Sedes Apostol. de refer.

151 Et si quæras etiam, an Regulares teneantur obseruare leges ciuiles, in bonum Republice ordinatas, vt leges taxantes pretia rerum, vel veterantes aliquod genus vestium, vel armorum.

3. Licet ecclesiastici omnes sint exempti à potestate, & iurisdictione seculari, tam in causis civilibus, quam in criminalibus, vt constat ex Trid. sess. 23. de reformat. cap. Non minus, de immun. Eccles. cap. fin. de rebus ecclesiasticis non alienandis & habet Molin. tom. 1. de iust. tract. 2. dipt. 31. & dixi hic supra, num. 137. Legibus tamen civilibus in communem vtilitatem Republice indictis subiiciuntur, & eas seruare tenentur, quando contra Canones, & regularem disciplinam non sunt, & hoc non ratione obedientiæ, qua exempti sunt, sed ratione iustitiæ, & conformationis cum tota Republica. Vnde si dictas leges transgrediantur, non tenentur ad pœnas conuatiacientibus impositas, sed debent puniri à pro-